



21.9.2021

VN/12128/2019

Jakelussa mainituille

Viite Luonnonsuojelulainsäädännön uudistaminen
Hänvisning

Asia Luonnonsuojelulainsäädännön uudistusta valmistelevan hankkeen ohjausryhmän ja projektien toimi-
Ärende kauden pidentäminen

Asettaminen

Ympäristöministeriö on 19.12.2019 asettanut hankkeen luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi. Hanke sisältää luonnonsuojelulain (1096/1996) ja -asetuksen (160/1997) sekä luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädännön uudistamista valmistelevat projektit sekä projektin ekologisen kompensaation kehittämiseksi. Hankkeessa on ohjausryhmä. Projektit huolehtivat hankkeen toimeksiannon mukaisista tehtävistä.

Tällä päätöksellä hankkeen toimikautta pidennetään kahdella kuukaudella 30.11.2021 asti. Asettamispäätöksen alkuperäinen toimikausi oli 1.1.2020 – 30.9.2021. Toimikauden pidennys koskee ohjausryhmää sekä projektiryhmiä I ja III. Projektiryhmä II on jo päättänyt toimintansa. Lisäksi tällä päätöksellä ajantasaistetaan ohjausryhmän ja projektiryhmien jäsenyydet, siltä osin niihin on ilmoitettu muutoksia. Asettamispäätökseen ei ole tehty muita sisällöllisiä muutoksia.

Projektiryhmä III toimii jatkossa myös ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen yhteisrahoituksella toteutettavan Ekologisen kompensaation pilotointi –hankkeen (VN/17223/2021) ohjausryhmänä vuosina 2021-2022 sekä sen mahdollisessa jatkohankkeessa.

Toimikausi

1.1.2020 – 30.11.2021

Tausta

Luonnonsuojelulaki ja –asetus ovat olleet voimassa runsaat 20 vuotta, ja lakiin on voimassaoloaikana tehty useita tarkistuksia. Luonnonsuojelulainsäädännön toimivuus on arvioitu vuonna 2010 (SY 27/2010). Arvioinnissa todetun mukaan erityisesti maankäytön muutokset ja luonnonvarojen käytön intensiivisyys ovat merkinneet monimuotoisuuden vähenemisen jatkumista, jota lainsäädäntö ei ole osaltaan onnistunut pysäyttämään. Toimivuusarvioinnin johtopäätösten mukaan maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa tulisi paremmin huomioida luonnonalueiden kytkeytyneisyys, luonnon monimuotoisuuden säilyminen myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella sekä ekosysteemipalveluiden ylläpito; lisäksi luontotyyppien ja lajien suojelun toimivuus ja vaikuttavuus

edellyttävät uusia toimenpiteitä. Toimivuusarvioinnissa on tunnistettu myös se, että monimuotoisuutta tukevat toimet voivat edellyttää taloudellisia kannustimia.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kohdassa 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi asetetaan tavoite (5) pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa ja saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet. Tavoitteen toimenpiteessä 10 todetaan, että luonnonsuojelulainsäädäntöä uudistetaan arvioinnin pohjalta. Luonnonsuojelulainsäädännön uudistaminen voidaan osaltaan katsoa liittyvän myös hallitusohjelman tavoitteen 5 toimenpiteisiin 7 ”Selvitetään uusien innovatiivisten rahoituskeinojen mahdollisuuksia luonnonsuojelun rahoittamisessa”, 11 ”Varmistetaan Luontopaneelin toimintaedellytykset” ja 12 ”Pilotoidaan ekologisen kompensaaation käyttöä esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja arvioidaan saatujen kokemusten perusteella lainsäädännön uudistustarpeita”.

Voimassa oleva luonnonsuojelulla rauhoitettujen lajien vahinkojen korvaamista koskeva järjestelmä perustuu asetustasoiseen ympäristöministeriön päätökseen (1626/1991). Maakotkan porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella (8/2002). Korvausmenettelyn kehittämistä koskevassa selvityksessä sekä korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä vuosina 2018-2019 valmistelleen hankkeen loppuraportissa esitetään, että rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja ennaltaehkäisystä säädetäisiin uudella lailla.

Ekologisella kompensatiolla tarkoitetaan yleisesti sitä, että ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään tietyn edellytyksin lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Kansallisessa luonnonsuojelulainsäädännössä ekologisesta kompensatiosta ei ole säännöksiä, eikä ekologista kompensatiota ole Suomessa kokeiltu koordinoitusti lainsäädännön kehittämisen näkökulmasta. Ekologisen kompensaaation ohjauskeinojen kehittämistä on tarkasteltu valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintahankkeen puitteissa (VN-TEAS 76/2018).

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua lainsäädännön toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamisen myötä, lisätä luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä sekä tehostaa ja selkeyttää hallinnollisia menettelyjä. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää luonnonsuojelun roolia osana muuta ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä.

Hankkeessa on huolehdittava luonnonsuojelun korkeasta tasosta sekä kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistumisoikeudesta ja oikeusturvasta. Perustuslain tulkinnat mm. lailla ja asetuksella säätämisen suhteista sekä ympäristöperusoikeuden merkityksestä, joka on kehittynyt luonnonsuojelun säätämisen jälkeen, on otettava huomioon luonnonsuojelulainsäädännön uudistamisessa.

Hankkeessa on otettava huomioon hallitusohjelman uudistukselle asettamat tavoitteet ja tähänastiset selvitykset, joista erityisesti luonnonsuojelun toimivuusarviointi ja sen käynnissä oleva päivitys, raportit lajien ja luontotyyppien uhanalaisuudesta, selvitys ekologisen kompensaaation ohjauskeinojen kehittämistä sekä luonnonsuojelulla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevalle hankkeen loppuraportti. Lisäksi hankkeessa on kiinnitettävä huomiota sähköisen asioinnin kehittämiseen.

Hankkeen ohjausryhmä

Ohjausryhmä käsittelee projektien työhön liittyviä keskeisimpiä linjauksia ja seuraa hankkeen etenemistä.

Puheenjohtaja

kansliapäällikkö Juhani Damski
ympäristöministeriö

Varapuheenjohtaja

ylivohtaja Tarja Haaranen
ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet

osastopäällikkö Johanna Suurpää
oikeusministeriö

neuvotteleva virkamies Armi Liinamaa
lainsäädäntöneuvos Jyri inha (varajäsen)
valtiovarainministeriö

hallitusneuvos Joni Hiitola
opetus- ja kulttuuriministeriö

päällikkö Marja Kokkonen
osastopäällikkö Minna-Mari Kaila (varajäsen)
maa- ja metsätalousministeriö

neuvotteleva virkamies Mika Honkanen
kaivosylitarkastaja Riikka Aaltonen (varajäsen)
työ- ja elinkeinoministeriö

johtaja Satu Pääkkönen
johtaja Mari Rajala (varajäsen)
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

päällikkö Miira Riipinen
kehittämispäällikkö Minna Mättö (varajäsen)
Suomen Kuntaliitto

senior advisor Timo Tanninen
päällikkö Tuula Kurikka (varajäsen)
Metsähallitus

metsäjohtaja Anna Rakemaa
metsälainsäädännön johtaja, asiantuntija Janne Uitamo (varajäsen)
Suomen metsäkeskus

johtava asiantuntija Heidi Lettojärvi
Elinkeinoelämän keskusliitto ry

metsäjohtaja Karoliina Niemi
kestävän kehityksen päällikkö Tiina Vuoristo (varajäsen)
Metsäteollisuus ry

kehitysjohtaja Leena Lahdenvesi-Korhonen
toiminnanjohtaja Mirja Hellstedt (varajäsen)

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry

lakimies Anna-Rosa Asikainen
 lakimies Leena Kristeri (varajäsen)
 Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

skogsombudsman Viktor Harvio
 Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

toiminnanjohtaja Anne Ollila
 porotalousneuvoja Marja Anttonen (varajäsen)
 Paliskuntain yhdistys

puheenjohtaja Tiina Sanila-Aikio
 Saamelaiskäräjät

järjestöpäällikkö Teemu Simenius
 Suomen metsästäjäliitto

erityisasiantuntija Tapani Veistola
 ympäristöjuristi Matti Kattainen (varajäsen)
 Suomen luonnonsuojeluliitto

toiminnanjohtaja Camilla Sederholm
 varapuheenjohtaja Birthe Weijola (varajäsen)
 Natur och Miljö rf

suojelujohtaja Jari Luukkonen
 pääsihteeri Liisa Rohweder (varajäsen)
 WWF Suomi

yhteiskuntasuhteiden asiantuntija Anne Rautiainen
 hallintopäällikkö Anna-Liisa Louko (varajäsen)
 Suomen Latu ry

Hankkeen projektien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat

Ohjausryhmän pysyvänä asiantuntijana toimii Helsingin yliopiston ympäristöoikeuden professori Kai Kokko.

Ohjausryhmän sihteeristön muodostavat projektiryhmien sihteerit. Sihteeristön ja hankkeen koordinaattorina toimii lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi.

Lainsäädäntöavustajana toimii assistentti Pia Kärki.

Tehtävät

Hankkeessa on seuraavat projektit:

Projekti 1

Projektin tehtävänä on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain uudistamisesta sekä ehdotus luonnonsuojeluasetukseksi. Ehdotusten laadinnassa on otettava huomioon

asettamiskirjeessä mainitut selvitykset, hallitusohjelman tavoitteet ja toimenpiteet sekä kiinnitettävä erityistä huomiota laji- ja luontotyyppisuojelelun, ekosysteemipalvelujen, suojelualueiden kytkeytyneisyyden, kannustavuuden, ekologisen kompensaation sekä monimuotoisuuden edistämistehtävien kehittämiseen. Ehdotuksen valmistelussa tulee lisäksi tarkastella luonnonsuojelulain yhteydet muuhun keskeiseen maankäyttöön liittyvään sääntelyyn sekä ottaa huomioon tavoitteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Ehdotuksen valmistelussa on otettava huomioon saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset.

Projektin tehtävänä on lisäksi valmistella ehdotuksia lainsäädännön toimeenpanoa tukeviksi toimenpiteiksi.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2021.

Projektin voi tarvittaessa asettaa alaryhmiä.

Projektiryhmä

Puheenjohtaja, projektin vetäjä

ylivohtaja Tarja Haaranen
ympäristöministeriö

Projektiryhmän jäsenet

lainsäädäntöneuvos Jari Salila
oikeusministeriö

hallitusneuvos Vilppu Talvitie
lainsäädäntöneuvos Pirjo Tomperi (varajäsen)
maa- ja metsätalousministeriö

ympäristöneuvos Esko Hyvärinen
ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

lainsäädäntöneuvos Tiia Laine-Ylijoki-Laakso
ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto

hallitussihteeri Mirikka Saarela
ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto

yksikönpäällikkö Eero Melantie
ympäristölakimies Pirkko Posio (varajäsen)
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue

lakimies Minna Mättö
päällikkö Miira Riipinen (varajäsen)
Suomen Kuntaliitto

ryhmäpäällikkö Anne Raunio
johtaja Petri Ahlroth (varajäsen)
Suomen ympäristökeskus

päällikkö Markku Vickholm
erikoissuunnittelija Arto Vilén (varajäsen)

Metsähallitus, Luontopalvelut

intendentti Aleksi Lehikoinen
intendentti Jari Valkama (varajäsen)
Luonnontieteellinen keskusmuseo

ympäristösihteeri Tiina Lovisa Solbär
Saamelaiskäräjät

asiantuntija Heidi Lettojärvi
Elinkeinoelämän keskusliitto ry

kestävän kehityksen päällikkö Tiina Vuoristo
metsäasiantuntija Anu Islander (varajäsen)
Metsäteollisuus ry

lakimies Anna-Rosa Asikainen
lakimies Leena Kristeri (varajäsen)
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

erityisasiantuntija Tapani Veistola
ympäristöjuristi Matti Kattainen (varajäsen)
Suomen luonnonsuojeluliitto

lainsäädännöllinen neuvonantaja Raija-Leena Ojanen
ohjelmapäällikkö Petteri Tolvanen (varajäsen)
WWF Suomi

Projektin sihteerit

lainsäädäntöneuvos Pasi Kallio
hallitussihteeri Roosa Atula
ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Projekti 2

Projektin tehtävänä on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja ennaltaehkäisystä. Ehdotuksen laadinnassa on otettava huomioon korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen loppuraportin lainsäädännölliset linjausehdotukset ja toteuttamisvaihtoehdot. Projektin tehtävänä on lisäksi valmistella ehdotuksia lainsäädännön toimeenpanoa tukeviksi toimenpiteiksi.

Projekti 2 on päättänyt työnsä. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syyskuussa 2021.

Projekti 3

Projektin tehtävänä on selvitysten perusteella arvioida lainsäädännön uudistustarpeita ja valmistella sen pohjalta ehdotukset ekologisen kompensaation järjestämisestä vaiheittain. Projektissa on tarpeen kehittää ekologisen kompensaation seurantamekanismeja ja ohjeistusta, luoda tarkemmat reunaehdot sille, millaisissa tilanteissa ekologista kompensaatiota voidaan käyttää sekä kehittää ekologisen kompensaation sääntelyä luonnonsuojelulaisissa. Projektissa voidaan luonnonsuojelulain lisäksi tarkastella säädöstarpeita myös muussa lainsäädännössä. Työssä tulee varmistaa ns. lieventämishierarkian toteutuminen. Tämä tarkoittaa, että kompensaatioon voidaan turvautua

vasta viimesijaisesti tilanteessa, jos haitallisia vaikutuksia ei ole voitu välttää, vähentää tai korjata aiheuttamispaikalla.

Projektin tehtäväksi kuuluu myös ekologisen kompensaation pilottihankkeiden suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Pilottihankkeiden tulee hyödyttää lainsäädännön kehittämistä.

Projektiryhmä

Puheenjohtaja, projektin vetäjä

yksikön päällikkö Mikko Kuusinen
ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Projektiryhmän jäsenet

ympäristöneuvos Kristiina Niikkonen
ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

hallitussihteeri Tiia Laine-Ylijoki-Laakso
ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto

ympäristöneuvos Antti Irjala
ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto

ympäristönsuojelun asiantuntija Lauri Puhakainen
ylitarkastaja Iiro Ikonen (varajäsen)
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, ympäristö-vastuualue

ympäristöneuvos Satu Lyytikäinen
Etelä-Suomen aluehallintovirasto

lakimies Minna Mättö
Suomen Kuntaliitto
ympäristöasiantuntija Silja Aalto (varajäsen)
Uudenmaan liitto

suunnittelija Minna Pekkonen
johtaja Petri Ahlroth (varajäsen)
Suomen ympäristökeskus

ympäristöasiantuntija Asta Ervola
kehitysjohtaja Jussi Päivinen (varajäsen)
Metsähallitus

II varapuheenjohtaja Tuomas Aslak Juuso
Tiina Lovisa Solbär (varajäsen)
Saamelaiskäräjät

asiantuntija Marketta Hyvärinen
lakimies Katri Nuuja (varajäsen)
Väylävirasto

suojeluasiantuntija Paloma Hannonen
erityisasiantuntija Tapani Veistola (varajäsen)

Suomen luonnonsuojeluliitto

toiminnanjohtaja Camilla Sederholm
varapuheenjohtaja Birthe Weijola (varajäsen)
Natur och Miljö

lakimies Anna-Rosa Asikainen
metsäasiantuntija Lea Jylhä (varajäsen)
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

ympäristöpäällikkö Juha Laurila
ympäristö- ja energiajohtaja Pekka Vuorinen (varajäsen)
Rakennusteollisuus ry

principal Ulla Syrjälä
asiantuntija Pirita Lindell (varajäsen)
Kaivosteollisuus ry

Projektiryhmän sihteeri

lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola
ympäristöministeriö, luontoympäristösasto

Kuuleminen

Hankkeessa ja sen projekteissa on kuultava niitä tahoja, joita valmisteltavat ehdotukset voivat koskea. Projektit ja ohjausryhmä voivat kutsua kuultavaksi asiantuntijoita. Projektit ja ohjausryhmä voivat kuulla asiantuntijoita myös yhdessä muiden ympäristöministeriössä käynnissä olevien lainsäädäntö- ja muiden hankkeiden kanssa.

Huomioon otettavat selvitykset ja muu valmistelu

Hankkeen työssä on otettava huomioon erityisesti seuraavat selvitykset:

- Luonnonsuojelulainsäädännön toimivuusarviointi (SY 27/2010)
- Luonnonsuojelulain toimivuusarvioinnin päivitys 2020
- Luonnonsuojelulain muutostarpeita koskevan kansalaiskeskustelun tulokset (2015)
- SY5/2018 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018
- Suomen lajien uhanalaisuus, Suomen lajien punainen kirja 2019
- Luonnonsuojelulain lajisuojelun uudistamistarpeet –selvitys 2013
- Luontotyyppisuojelelun nykytilanne ja kehittämistarpeet (SY 5/2013)
- Saamelaisten oikeuksien toteutuminen: kansainvälinen oikeusvertaileva tutkimus (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 4/2017)
- Ympäristörikorjunnun toimenpideohjelma 2019-2020
- Luonnonsuojelulla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen loppuraportti (2019)
- Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi (Valtioneuvoston tutkimus ja kehittämishanke, käynnissä)
- Suojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa –hanke (käynnissä)
- Ekologisen kompensaation ohjauskeinojen kehittäminen (Valtioneuvoston tutkimus ja kehittämishanke 2018)
- Ekologisen kompensaation kehittäminen (YM muistio 23.4.2019)
- Selvitys toteutetuista ekologisen kompensaation tutkimus- ja pilotointihankkeista

Lisäksi hankkeessa on hyödynnettävä luonnonsuojelulakia koskevaa oikeuskirjallisuutta ja otettava huomioon relevantti oikeuskäytäntö.

Hankkeen kustannukset ja rahoitus

Hanke toteutetaan virkatyönä ja kukin organisaatio maksaa osallistujiensa matkakulut. Kokouskulut maksetaan talousarviotililtä 35.01.01.01 (yhteiset menot).

Ympäristö- ja ilmastoministeri

Krista Mikkonen

Ylijohtaja

Teppo Lehtinen

JAKELU

Ohjausryhmä
Projektiryhmät